

Daniel Øhrstrøm

Manden, der ville reparere verden med musik. Et portræt af Henrik Goldschmidt. Fortalt til Daniel Øhrstrøm

Kristeligt Dagblads Forlag 2019, 216 sider

ISBN: 8774673309

Af Margit Warburg

Danske jøder findes i mange aftapninger, mere eller mindre religiøse, mere eller mindre genetisk set jøder og med mange forskellige egenskaber og evner. Men mange er fælles om at føle en særlig forpligtelse til at hjælpe flygtninge og folk i nød. De ønsker at gøre verden til et bedre sted, at reparere verden – *tikkun olam*. I Henrik Goldschmidts tilfælde arbejder han ikke-politisk og ved at insistere på det menneskelige møde. Han har skabt Goldschmidts Musikakademi, som er en gratis musikskole for børn med forskellig etnisk, religiøs og social baggrund, og han er leder af det mellemøstlige fredsorkester Middle East Peace Orchestra, som spiller traditionel jødisk, arabisk og kristen musik og turnerer over hele verden. Goldschmidt tog sin beslutning om at bruge musikken til gavn for flygtninge i 1993 en dag i synagogen. Her talte Bent Melchior om, at danske jøder ikke måtte forsømme deres ansvar som jøder, men at de også skulle gøre noget for de flygtninge, som kom til Danmark.

Journalisten Daniel Øhrstrøm har truffet et godt valg ved at skrive en bog om Goldschmidt. Han har opbygget bogen, så omkring hvert andet kapitel handler om Goldschmidts familiære og musikalske baggrund og hvert andet kapitel om en musiksommerlejr i juli 2016 i Ramallah for palæstinensiske unge, hvor Øhrstrøm fik lov til at rejse med.

Kapitlerne om Goldschmidts historie strækker sig over mange år og indeholder beretninger om bedsteforældrene, forældrene, barndommen i Odense, konservatoriet i

Anmeldelser

Odense, forelskelsen i Mette, deres børn og hans musikalske karriere. Kapitlerne fra Ramallah er båret af Øhrstrøms oplevelser og samtaler med musikerne i det internationale symfoniorkester i forbindelse med opførelsen af Beethovens syvende symfoni. Gennem disse samtaler, Øhrstrøms kommentarer og Goldschmidts egen beretning får man indtryk af en fabelagtig oboist, en idealist, en velbegavet, følsom mand og et sympatisk menneske, som gerne vil gøre verden bedre.

Familien Goldschmidt stammer fra Breslau. Før 1945 var den en tysk by, men i dag hedder den Wrocław og ligger i Polen. Baggrunden for, at familien endte i Danmark, er fortalt tidligere med musikledsagelse blandt andet på Det Kongelige Bibliotek, og hver gang er det gribende. Familien stammer fra en fin gammel jødisk slægt. De var veluddannede og stærkt patriotiske, og under Første Verdenskrig kæmpede to jødiske svogre sammen for Tyskland. Goldschmidts farmor og farfar blev gift i 1926. Deres børn blev smidt ud af skole og børnehave i 1930'erne, og farfaren mistede sit arbejde som ingeniør, fordi de var jøder. I 1937 blev farfaren tilbudt et job i seks måneder i firmaet Christiani & Nielsen i Danmark, og planen var, at familien skulle videre til Argentina. Børnene kom derfor i den tyske Sankt Petri Skole i København, men den var så nazistisk inficeret, at børnene blev diskrimineret af både lærerne og de andre børn. De skiftede skole, og familiens visum blev forlænget med tre måneder ad gangen, indtil de i 1940 endelig fik lov til at blive i Danmark. I 1943, da familien skulle have transport til Sverige, var det Christiani & Nielsen, der betalte. I 1998 holdt Ernst Goldschmidt – Henrik Goldschmidts far – en stor taknemmelighedsfest for alle sine danske venner og hele sin familie for at fejre det mirakel, at han og hans familie stadig var i live og boede godt i Danmark.

I Ramallah taler flere af deltagerne om musik og religion. Fadi, en 16-årig katolsk violinist, mener, at ”musikken kan føles som et billede på det kristne fællesskab” (s. 118), den palæstinensiske Ahmed udtrykker måske det samme, når han siger, at ”[j]eg tror ikke på Gud, men jeg tror på musik som en nærmest guddommelig kraft, der kan løfte os op” (s. 50-51), og Goldschmidt selv henviser til sin farmor, som sagde, at ”[m]usikken er det skønneste i verden, for den kan lindre al slags smerte” (s. 60).

Men selvom musikere kan finde fælles fodslag i musikken, gælder det ikke nødvendigvis for deres politiske stillingtagen. Her ligner musik både sport og meget forskning. Goldschmidt ønsker ikke at diskutere politik med de franske og amerikanske musikere i det mellemøstlige fredsorkester, og selv da han bliver tilbudt at købe en arabisk udgave af *Mein Kampf* af en entusiastisk gadesælger i Ramallah, går han bare hurtigt videre. Øhrstrøm skjuler ikke, hvor svært samarbejdet også kan være. Gennem flere eksempler viser han, at der også er musikere, der forlader orkesteret eller har konflikter med hinanden.

Goldschmidts Musikakademi med gratis musikundervisning til børn har været en stor succes. Bogen citerer flere børn, som forklarer, at de i Goldschmidts Musikakademi har fundet et frirum, hvor de er sammen som mennesker og ikke som jøder, kristne, muslimer eller ateister. Børnene kommer også sammen på Tisvilde Højskole om sommeren, hvor de kan spille musik og ellers være sammen.

Da Dan Uzan blev skudt den 15. februar 2015 foran synagogen, blev det hurtigt besluttet at lave en mindogudstjeneste. Her kom også Goldschmidts børnekor. Flere af de muslimske børn var vokset op i det samme kvarter som terroristen, andre var jøder, kristne eller ateister. Da børnene holdt hinanden i hånden og sang Leonard Cohens *Hallelujah*, var det ikke bare statsminister Helle Thorning-Schmidt, der fik våde øjne.

Øhrstrøm undgår ikke banaliteter i sin fremstilling af det ikke-politiske samvær og ønsket om fællesskab på tværs af social og religiøs baggrund, og Goldschmidt bliver citeret for at have sagt, at ”jeg tror, at alle mennesker – et eller andet sted – søger mod harmoni, men vi rummer også alle nogle mørke kræfter, der søger den anden vej” (s. 58). På side 68 anvender bogen også slidte vendinger som ”lykkens motorvej”, ”kærlighedens kammertone” og ”gode gartnere, der gøder ens talenter og får dem til at vokse”. Men selvom bogen indeholder en del klichéer, så er den mand, som Øhrstrøm skriver om, det arbejde, manden gør, og den oprigtighed, han går til arbejdet med, bestemt værd at læse om.